

PROTOKOLLAT

med tilkendegivelse i faglig voldgiftssag FV 2015.0057

Lærernes Centralorganisation (LC)

mod

Kommunernes Landsforening (KL)

Uoverensstemmelsen angår forståelsen af § 7, stk. 1, nr. 7, i Arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne, jf. bilag 2, punkt 4, i lov nr. 409 af 26. april 2013 om forlængelse og fornyelse af kollektive overenskomster og aftaler for visse grupper af ansatte på det offentlige område – nærmere bestemt, i hvilket omfang lærere og børnehaveklasseledere (i det følgende under et benævnt lærere), der deltager i lejrskoler, er forpligtede til at være til stede og/eller stå til rådighed på tjenestestedet (lejrskolen) ud over de højst 14 timer pr. døgn, som ifølge den nævnte bestemmelse kan indgå i opgørelsen af præsteret arbejdstid.

Da der ikke har kunnet opnås enighed mellem parterne, er sagen indbragt for denne voldgiftsret, jf. herved § 4 i lov nr. 409 af 26. april 2013, bestående af Mariann Skovgaard, LC, og Palle Rom, Danmarks Lærerforening, som begge er valgt af klager, Niels Nørby Pedersen, KL, og Louise Koldby Dalager, KL, som begge er valgt af indklagede, samt som opmand højesteretsdommer Lars Hjortnæs.

Sagen blev mundtligt forhandlet den 2. juni 2015, hvor klager var repræsenteret ved advokat Peter Breum og indklagede ved advokat Jørgen Vinding.

Klager nedlagde påstand om, at KL skal anerkende, at det alene kan pålægges lærere og børnehaveklasseledere at arbejde i det antal timer, der indgår i arbejdstidsopgørelsen, herunder den tid, hvor lærerne står til rådighed, i forbindelse med afvikling af en lejrskole.

Indklagede påstod frifindelse.

Klager anførte bl.a., at bestemmelsen i arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, nr. 7, må forstås sådan, at den fastsætter det maksimale antal arbejdstimer pr. døgn, som kan pålægges en lærer eller børnehaveklasseleder i forbindelse med lejrskoler. Bestemmelsen går ikke ud på at fastlægge en akkord ligesom pkt. 1 i bilag 1 til den tidligere gældende arbejdstidsaftale fra 2005. Hvis en lærer skal være til stede eller stå til rådighed for tilsyn med eleverne ud over de 14 timer, må dette honoreres som rådighedstjeneste, jf. arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, nr. 9, og hvis der i dette tidsrum opstår konkrete arbejdsopgaver, skal den tid, der bruges herpå, medregnes som arbejdstid og ikke rådighedstid. I modsat fald vil der være en utilsigtet forskel mellem statsansatte og kommunalt ansatte lærere, idet 14-timers reglen ikke findes på det statslige område, og det fremgår af forarbejderne til lov nr. 409/2013, at de nye arbejdstidsregler baseres på aftalen for statsansatte tjenestemænd. Med loven ophævede man den tidligere

arbejdstidsaftale og dermed også de rettigheder og forpligtelser for lærerne, som den indebar, og der er ikke hjemmel i de nye arbejdstidsregler eller i loven til at pålægge en lærer at udføre arbejde eller at stå til rådighed, uden at dette arbejde bliver honoreret.

Indklagede anførte bl.a., at arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, nr. 7, er en beregningsregel, der udtømmende gør op med, hvordan præsteret arbejdstid opgøres i forbindelse med lejrskoler og andre arrangementer med overnatning. Herefter medregnes lejrskoler, der udføres som en del af tjenesten, i arbejdstiden, dog højst med 14 timer pr. døgn. Lejrskoler, der typisk varer 3-5 døgn og er med overnatning, har været kendt længe og har altid været afregnet på den særlige måde med 14 timer pr. døgn og efter samme princip som tjenesterejser. Det er da også en rimelig regel, der afspejler de særlige arbejdsforhold under en lejrskole. Der er ikke i arbejdstidsreglerne eller forarbejderne hertil støtte for, at der med de nye regler er sket ændringer af de forpligtelser, lærerne har, når de er på lejrskole, og lærerne kan således ikke forlade eleverne på lejrskolen efter udløbet af 14 timer. Det er udtrykkeligt anført i forarbejderne til lov nr. 409/2013, at de kendte regler om lejrskoler opretholdes, og det er således ikke utilsigtet, at der på dette punkt fortsat er forskel på reglerne for det statslige og det kommunale område. Bestemmelsen må således forstås i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Efter votering kunne der ikke opnås enighed eller flertal for en afgørelse blandt de medlemmer af voldgiftsretten, som er valgt af parterne, og afgørelsen skal derfor træffes af opmanden.

Parterne var enige om at afslutte sagen i overensstemmelse med opmandens tilkendegivelse, som fremgår nedenfor, således at parterne tager denne til efterretning med samme virkning som en kendelse i sagen.

Opmanden udtaler:

Sagens baggrund og retsgrundlaget

Ved lov nr. 409 af 26. april 2013 om forlængelse og fornyelse af kollektive overenskomster og aftaler for visse grupper af ansatte på det offentlige område blev der bl.a. fastsat nye arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne.

Forud for loven gjaldt for lærere og børnehaveklasseledere i kommunerne to landsdækkende arbejdstidsaftaler fra henholdsvis 2005 og 2008.

Arbejdstidsaftalen fra 2005 indeholdt i bilag 1 følgende bestemmelse om lejrskoler, der gjaldt, hvis ikke andet blev aftalt lokalt:

”5 – lejrskoler og lignende

Pkt 1

Lejrskoler, hytteture og lignende (arrangementer med overnatning) indgår i mødeplanen fra ½ time før elevernes mødetid til 7 timer efter hjemkomsten. Lejrskoler afregnes med 14 timer pr. døgn, jf. § 3.

Pkt. 2

Der ydes et ikke-pensionsgivende tillæg på ... kr. Med virkning fra ... forhøjes beløbet til ... kr. pr. påbegyndt dag for deltagelse i lejrskoler, hytteture og skolerejser og lignende arrangementer med overnatning. Tillægget ydes i stedet for frihedsopsparing ... og arbejdstidsbestemte tillæg...

Pkt. 3

Afvikles arrangementer, jf. pkt. 2, på lørdage, søndage og helligdage ydes et ikke-pensionsgivende tillæg på ... kr. Med virkning fra ... forhøjes beløbet til ... pr. påbegyndt dag.”

Arbejdstidsaftalen fra 2008 fandt kun anvendelse, hvis der lokalt var enighed herom. Denne aftale indeholdt ikke en lignende tilbagefaldsbestemmelse, men åbnede mulighed for, at der kunne aftales en akkord om lejrskoler, dvs. en aftale om, at der afsættes et bestemt antal arbejdstimer, der anses for medgået til en lejrskole, jf. arbejdstidsaftalens § 4, stk. 4.

§ 2 i lov nr. 409 af 26. april 2013 lyder således:

“De overenskomster og aftaler, der er nævnt i bilag 1, afsnit B, og som er opsagt til den 1. april 2013, henholdsvis den 1. august 2013, uden at der inden lovens ikrafttræden er indgået ny overenskomst eller aftale, fornyes til den 31. marts 2015 med de ændringer og på de vilkår, der fremgår af bilag 2-4.”

Lovens bilag 2 indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

“...

Ændringer i overenskomster og aftaler på det kommunale område

Forlængelsen eller fornyelsen af de overenskomster og aftaler med tilhørende protokollater og

bilag, der er nævnt i bilag 1, afsnit A, nr. 1-9, og afsnit B, nr. 22-41, sker med følgende ændringer:

...

C. Øvrige ændringer i overenskomster og aftaler

...

4. Arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne

- 1) Arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne, jf. underbilag 2.1, omfatter med virkning fra den 1. august 2014 lærere og børnehaveklasseledere m.fl. i folkeskolen, ved voksenspecialundervisning, ungdomsskolens heltidsundervisning, ungdomskostskoler og sprogcentre, i det omfang det fremgår af den enkelte overenskomst/aftale.

...

Underbilag 2.1

Arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne

...

§ 3. Arbejdstid

Ved fuldtidsbeskæftigelse udgør den normale arbejdstid gennemsnitlig 37 timer om ugen.

Stk. 2. Arbejdstiden beregnes for en periode på 1 år (normperioden). Arbejdstiden for perioden udgør 7,4 timer gange antallet af kalenderdage fratrukket fridage samt eventuelle søgnehellidage, bortset fra søgnehellidage, der falder på ugedage, hvor den ansatte i forvejen altid har fri.

...

Stk. 3. Arbejdstiden tilrettelægges normalt på hverdage, mandag til fredag, i dagtimerne.

...

§ 7. Opgørelse af arbejdstiden

Den præsterede arbejdstid opgøres således:

- 1) Arbejdsdage medregnes med tiden mellem mødetidspunktet og det tidspunkt, hvor den ansatte kan forlade arbejdsstedet. Pauser medregnes, hvis de varer mindre end 1/2 time og den ansatte står til rådighed for arbejdsgiveren og ikke må forlade arbejdsstedet.
- 2) Dage med ret til fravær med løn medregnes med det antal timer, den ansatte skulle have arbejdet den pågældende dag. Hvis der ikke er fastsat noget timetal for den pågældende dag, medregnes for fuldtidsansatte 7,4 timer og for ansatte på deltid et forholdsmæssigt timetal.

Bemærkning

Fravær med ret til løn er fx sygedage og tjenestefrihed med løn. ...

...

- 7) Lejrskoler, hytteture, studieture mv. (arrangementer med overnatning), der udføres som en del af tjenesten, medregnes i arbejdstiden, dog højst med 14 timer pr. døgn.

Bemærkning

Rejsetid i forbindelse med lejrskoler, hytteture, studieture m.v. (arrangementer med overnatning) medregnes efter pkt. 7, ikke efter pkt. 8.

- 8) Rejsetid i forbindelse med tjenesterejser medregnes, dog højst med 13 timer pr. døgn.

Bemærkning

Rejsetiden medregnes fuldt ud for rejser i såvel ind- som udland, men højst med 13 timer pr. døgn.

Begrænsningen på de 13 timer gælder kun for selve rejsetiden.

Ved døgn forstås i denne sammenhæng arbejdsdøgnet, dvs. 24 timer regnet fra den pågældende arbejdsdags begyndelse.

- 9) Rådighedstjeneste i hjemmet medregnes med 1/3 og rådighedstjeneste på arbejdsstedet med 3/4.

...

§ 10. Arbejdstidens tilrettelæggelse

...

Stk. 4. Under deltagelse i lejrskoler, hytteture, studieture mv. (arrangementer med overnatning) ses bort fra kravet om daglig hviletid. Såfremt opholdet mv. strækker sig over en weekend, omlægges det ugentlige fridøgn, så der kan være indtil 12 arbejdsdage mellem 2 fridage.

...

§ 11. Ulempegodtgørelse

For arbejde i tidsrummet fra kl. 17 til kl. 06 eller i weekender, på sønehelligdage, grundlovsdag efter kl. 12 samt juleaftensdag efter kl. 14 ydes et tillæg svarende til 25 pct. af nettotimelønnen, inkl. faste tillæg, dog mindst 26,12 kr. (grundbeløb 31. marts 2000).

...

§ 14. Tillæg ved deltagelse i lejrskole mv.

Der ydes et ikke-pensionsgivende tillæg på ... kr. ... pr. påbegyndt dag for deltagelse i lejrskoler, hytteture, studieture mv. (arrangementer med overnatning). Tillægget ydes i stedet for ulempegodtgørelse, jf. § 11.

Stk. 2. Afvikles arrangementer, jf. stk. 1, på lørdage, søndage og helligdage ydes et ikke-pensionsgivende tillæg på ... kr. ... pr. påbegyndt dag. Tillægget ydes i stedet for ulempegodtgørelse, jf. § 11, og weekendgodtgørelse..."

I bemærkningerne til det pågældende lovforslag (L 215, fremsat den 25. april 2013) er bl.a. anført følgende:

“3. Lovforslagets indhold

...

Regeringens samlede forslag til løsning af den foreliggende overenskomst- og aftalesituation består af fire hovedelementer:

– Arbejdstid på undervisningsområdet

Der indføres nye arbejdstidsregler på undervisningsområdet baseret på de arbejdstidsregler, der er aftalt for tjenestemænd i staten og for den overvejende del af de overenskomstansatte i staten (tjenestemændenes arbejdstidsaftale).

Årsnormen for beregning og opgørelse af arbejdstiden fastholdes dog, idet lærernes arbejdstid ikke er jævnt fordelt over årets måneder. I konsekvens heraf fastholdes fristen for afspadsning af overarbejde til den følgende normperiode.

Indførelsen af de nye arbejdstidsregler på undervisningsområdet indebærer, at centralt og lokalt aftalte bindinger på anvendelsen af arbejdstiden og bestemmelser, der har sammenhæng hermed, ophæves. Der afsættes ikke særlige puljer til forberedelsestid. Ledelsen får således ret til at lede og fordele arbejdet og dermed mulighed for løbende at prioritere ressourcerne på den enkelte skole eller institution.

...

Med henblik på at betrygge lærerne i, at deres arbejdstid holdes inden for rimelige rammer, foreslås en række særlige værnsregler mod det, der af LC er kaldt »det grænseløse arbejde«.

De særlige værnsregler indebærer, at arbejdet på de fleste undervisningsområder normalt tilrettelægges på hverdage, mandag til fredag, i dagtimerne, og at den daglige arbejdstid så vidt muligt skal være samlet.

Ledelsen skal endvidere udarbejde en opgaveoversigt, der overordnet skal angive de

arbejdsopgaver, læreren påtænkes at løse i normperioden. Opgaveoversigten udarbejdes på baggrund af dialog mellem ledelse og lærer. Hvis der i løbet af normperioden opstår behov for at ændre væsentligt på indhold eller omfang af de arbejdsopgaver, der fremgår af opgaveoversigten, drøftes dette snarest muligt mellem ledelsen og læreren, herunder drøftes eventuelle konsekvenser af ændringer.

Den eksisterende adgang til at indgå lokale arbejdstidsaftaler, der fraviger eller supplerer de centralt aftalte arbejdstidsregler, ændres ikke.

...

3.1. Arbejdstid på undervisningsområdet

3.1.1. Arbejdstidsregler

3.1.1.1. Gældende ret

Regler om arbejdstid på undervisningsområdet er indeholdt i en række overenskomster og aftaler, der er indgået mellem på den ene side KL, Finansministeriet eller RLTN og på den anden side LC, CO 10 eller tilsluttede organisationer, f.eks. Arbejdstidsaftale 08 indgået mellem KL og LC for lærere i folkeskolen.

Overenskomster og aftaler på undervisningsområdet indeholder typisk bestemmelser, der regulerer anvendelsen af arbejdstiden, eller bestemmelser, hvorefter anvendelsen af arbejdstiden reguleres ved lokal og/eller individuel aftale. Det kan f.eks. være bestemmelser om akkorder for forberedelsestid.

...

Arbejdstiden beregnes og opgøres for en normperiode på et år (årsnorm). Baggrunden for årsnormen er, at mange lærergruppers arbejdstid ikke er jævnt fordelt over året, men typisk er koncentreret på færre uger end andre ansattes. Årsnormen udligner de udsving, der opstår ved, at lærerne arbejder mere end 37 timer ugentlig i gennemsnit i undervisningsmånederne og mindre end 37 timer ugentlig i gennemsnit i de perioder, hvor elever og kursister har ferie.

...

3.1.1.2. Regeringens overvejelser

3.1.1.2.1. Efter regeringens opfattelse skal den lokale ledelse have mulighed for at lede og fordele arbejdet og beslutte, hvad den enkelte lærer skal anvende sin arbejdstid til, således at ledelsen løbende kan prioritere ressourcerne på den enkelte skole eller institution. Dette forudsætter, at alle centralt og lokalt aftalte bindinger på anvendelsen af lærernes arbejdstid ophæves.

...

LC fremlagde den 25. marts 2013 i forbindelse med forhandlingerne med Finansministeriet i Forligsinstitutionen et forhandlingsudspil, der er offentliggjort på Danmarks Lærerforenings hjemmeside. LC foreslog her, at lærerne på statens område fremover skal følge tjenestemændenes arbejdstidsaftale, dog således at der afsættes en særlig timepulje til forberedelse, og således at 60-årsreglerne opretholdes.

Tjenestemændenes arbejdstidsaftale gælder for alle ikkeakademikere i staten – bortset fra lærergrupperne og nogle få mindre grupper – uanset om de er tjenestemænd eller overenskomstansatte. Det vil sige, at omkring 80 pct. af de øvrige ansatte i staten følger reglerne i denne arbejdstidsaftale.

På det kommunale og det regionale område findes der ikke en tilsvarende generel arbejdstidsaftale, som omfatter alle ikkeakademikere.

På det kommunale og det regionale område findes der ikke personalegrupper, hvis arbejdsforhold er umiddelbart sammenlignelige med lærernes. Lærerens arbejdsforhold kan primært sammenlignes med arbejdsforholdene for de ikkeakademiske lærergrupper på statens område, herunder navnlig lærere ved frie grundskoler.

Regeringen finder det på denne baggrund nærliggende, at arbejdstidsreglerne for lærere både på det statslige, det kommunale og det regionale undervisningsområde fremover baseres på

statens generelle arbejdstidsaftale.

...

3.1.1.2.2. Den gældende aftale om arbejdstid for tjenestemænd i staten er indgået den 27. juni 2008 mellem på den ene side Finansministeriet og på den anden side Offentligt Ansattes Organisationer (Det Statslige Område), Statstjenestemændenes Centralorganisation II (nu CO 10 – Centralorganisationen af 2010), Akademikernes Centralorganisation og Lærernes Centralorganisation. Aftalen er udsendt med Finansministeriets cirkulære nr. 9290 af 27. juni 2008 om arbejdstid for tjenestemænd i staten.

Arbejdstidsaftalen fastsætter regler om normperioden, der som udgangspunkt er en måned, og om beregningen af den arbejdstid, der skal præsteres inden for normperioden – for såvel fuldtidsansatte som deltids- og plustidsansatte.

Arbejdstidsaftalen indeholder endvidere regler om opgørelsen af den præsterede arbejdstid, herunder regler om opgørelse af arbejdstid i forbindelse med fravær på grund af fx sygdom og barsel, tjenesterejser og rådighedstjeneste. For så vidt angår pauser gælder, at disse medregnes i arbejdstiden, hvis de varer mindre end ½ time, forudsat, at den ansatte står til rådighed for arbejdsgiveren og ikke må forlade arbejdsstedet. Aftalen regulerer ikke arbejdsgiverens adgang til at fastlægge antallet af pauser, og disses omfang og placering og giver således ikke de ansatte ret til betalte pauser. Aftalen fastlægger alene, under hvilke betingelser pauser i givet fald skal medregnes i arbejdstidsopgørelsen.

Aftalen fastsætter regler om betaling af arbejde, der overstiger normen – i form af enten overarbejds- eller merarbejdshonorering. De lærergrupper, som omfattes af lovforslaget, vil være omfattet af reglerne om overarbejde, dvs. en taxametermæssig honorering med et overtidstillæg på 50 pct. for timer, som overstiger den normale arbejdstid for året.

...

Aftalen indeholder ikke bestemmelser, der regulerer arbejdsgiverens adgang til at tilrettelægge arbejdstiden eller regler om varslingsfrister og godtgørelse ved omlægning af tjenesten.

For så vidt angår arbejde i aften- og nattetimerne eller i weekender og på søgnehellidage, skelner aftalen mellem ansatte, hvis arbejdstid normalt er placeret inden for almindelig dagarbejdstid (mandag til fredag mellem kl. 6.00 og kl. 19.00) og andre ansatte.

Lærerne i folkeskolen og hovedparten af de øvrige lærere vil henhøre under den førstnævnte kategori. For disse gælder, at arbejde uden for almindelig dagarbejdstid udløser et tillæg på 25 pct. af timelønnen, mens arbejde på fridage (dvs. i weekenden og på søgnehellidage) udløser et yderligere tillæg på 50 pct.

...

3.1.1.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede ordning indebærer på det statslige område, at lærerne ligesom hovedparten af de øvrige ansatte følger den til enhver tid gældende aftale om arbejdstid for tjenestemænd i staten.

På det kommunale og det regionale område indføres Arbejdstidsregler for undervisningsområdet, jf. underbilag 2.1 og 4.2, der ligeledes er baseret på statens tjenestemænds arbejdstidsregler.

Den gældende normperiode på et år for beregning og opgørelse af arbejdstiden (årsnorm) fastholdes dog, og i konsekvens heraf fastsættes fristen for afspadsering af overarbejde til den følgende normperiode.

...

Som følge af indførelsen af de nye arbejdstidsregler ophæves bestemmelser i overenskomster og aftaler, der regulerer anvendelsen af arbejdstiden. Endvidere ophæves proces- og procedureforskrifter m.v., der har sammenhæng med de nævnte bestemmelser.

Der afsættes ikke i overenskomsterne og aftalerne særlige puljer til forberedelsestid, og der

fastsættes ikke et undervisningsmaksimum eller maksimum for antallet af skoledage. Det vil således være op til ledelsen løbende at vurdere, hvordan arbejdstiden bruges bedst muligt til at løse de opgaver, der er på den enkelte skole eller institution.

Med indførelsen af nye arbejdstidsregler er det ledelsens ansvar at være i løbende dialog med lærerne om tilrettelæggelse, udførelse og prioritering af arbejdet inden for deres arbejdstid.

...

I de tilfælde hvor der efter overenskomster og aftaler i dag ydes faste tillæg for arbejde på ubekvemme tidspunkter, vil der heller ikke fremover skulle udbetales timebaseret ulempegodtgørelse efter arbejdstidsaftalerne.

...

Der indføres særlige værnsregler med henblik på at betrygge lærerne i, at deres arbejdstid holdes inden for rimelige grænser, jf. pkt. 3.1.3.

Lovforslaget ændrer ikke den eksisterende adgang til at indgå lokale arbejdstidsaftaler, der fraviger eller supplerer de centralt aftalte arbejdstidsregler.

...

Spørgsmål om anvendelsen af arbejdstiden omfattes herefter som på andre arbejdsområder af ledelsesretten.

...

3.1.3. Særlige værnsregler

3.1.3.1. Gældende ret

De almindelige regler i arbejdsmiljølovgivningen, aftalerne om samarbejde og medbestemmelse og retningslinjerne for god personalepolitik gælder også på undervisningsområdet. De nuværende overenskomster og aftaler på undervisningsområdet indeholder herudover bestemmelser om processer og procedurer i forbindelse med tilrettelæggelsen og anvendelsen af arbejdstiden, som ikke kendes på andre områder.

3.1.3.2. Regeringens overvejelser

LC og CO10 har i forbindelse med forhandlingerne om indførelse af nye arbejdstidsregler på undervisningsområdet udtrykt bekymring for det, der af LC er kaldt ”det grænseløse arbejde”, når der ikke længere er aftalebindinger på tilrettelæggelsen og anvendelsen af arbejdstiden. Regeringen finder, at dette kan imødegås ved at indføre en række særlige værnsregler, der har specielt sigte på situationen ved indførelsen af de nye arbejdstidsregler på undervisningsområdet, og som ikke findes i tjenestemændenes arbejdstidsaftale.

3.1.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes bestemmelser i de omfattede overenskomster og aftaler, hvorefter arbejdet på de fleste undervisningsområder normalt tilrettelægges på hverdage, mandag til fredag, i dagtimerne.

Endvidere skal ledelsen forud for hver normperiode udarbejde en opgaveoversigt til læreren. Opgaveoversigten skal overordnet angive de arbejdsopgaver, læreren påtænkes at løse i den pågældende periode. Hvis der i løbet af normperioden opstår behov for at ændre væsentligt på indhold eller omfang af de arbejdsopgaver, der fremgår af opgaveoversigten, drøftes dette snarest muligt mellem ledelsen og læreren, herunder drøftes eventuelle konsekvenser af ændringer.

Til den foreslåede bestemmelse om arbejdets tilrettelæggelse vil der på det statslige område blive knyttet følgende cirkulærebemærkning:

Den daglige arbejdstid skal så vidt muligt være samlet.

Til de foreslåede bestemmelser om udarbejdelse af en opgaveoversigt vil der på det statslige område blive knyttet følgende cirkulærebemærkninger:

Opgaveoversigten udarbejdes på baggrund af dialog mellem ledelse og lærer, hvor der blandt andet afstemmes forventninger til, om lærerens samlede arbejdstid er fyldt op med de tildelte opgaver. Der gives ikke med opgaveoversigten et bindende tilsagn til læreren om,

hvilke opgaver den pågældende skal løse.

Ledelsen er løbende opmærksom på lærernes præsterede arbejdstid og drøfter eventuelle justeringer af opgaver/prioriteringer med den enkelte lærer efter behov.

På det kommunale og det regionale område vil der blive knyttet tilsvarende bemærkninger til de foreslåede bestemmelser.

...

Til bilag 2

...

Til C, nr. 4

...

Det foreslås, at alle kommunalt ansatte lærere og børnehaveklasseledere uanset skoleform fra 1. august 2014 følger arbejdstidsregler, der er baseret på den gældende aftale om arbejdstid for tjenestemænd i staten. Normperioden på et år for undervisningsområdet fastholdes dog, og i konsekvens heraf fastholdes afspadseringsfristen til den følgende normperiode. Endvidere foreslås de kendte regler om lejrskoler og mundtlige udtræksprøver på det kommunale undervisningsområde opretholdt. Det foreslås desuden, at arbejdet normalt tilrettelægges på hverdage, mandag til fredag, i dagtimerne og så vidt muligt i sammenhæng. Ledelsen skal endvidere udarbejde en opgaveoversigt til den ansatte. Opgaveoversigten skal overordnet angive de arbejdsopgaver, den ansatte påtænkes at løse i normperioden. Opgaveoversigten udarbejdes på baggrund af dialog mellem ledelse og den ansatte. Hvis der i løbet af normperioden opstår behov for at ændre væsentligt på indhold eller omfang af de arbejdsopgaver, der fremgår af opgaveoversigten, drøftes dette snarest muligt mellem ledelse og den ansatte, herunder drøftes eventuelle konsekvenser af ændringer.

Det foreslås, at kommunalt ansatte lærere og børnehaveklasseledere ikke omfattes af reglerne i tjenestemændenes arbejdstidsaftale om plustid og konvertering af ikke-afviklet afspadsering til omsorgsdage, da disse regler ikke er almindeligt forekommende på det kommunale område.”

Begrundelse og resultat

De nye arbejdstidsregler, som blev fastsat ved lov nr. 409/2013, fastlægger de ydre rammer for arbejdstidsvilkårene, herunder hvor mange arbejdstimer der skal præsteres inden for normperioden på 1 år, hvordan opgørelsen af præsteret arbejdstid skal ske, hvordan eventuelt overarbejde skal honoreres, og hvornår der skal ydes godtgørelse for arbejde på fridage og/eller arbejde uden for normal arbejdstid. De nye arbejdstidsregler viderefører derimod ikke tidligere gældende regler om anvendelsen af arbejdstiden, dvs. hvor meget tid der skal afsættes til enkelte opgaver, f.eks. til undervisning, forberedelse og andre nærmere definerede aktiviteter.

Sagens centrale spørgsmål er, om § 7, stk. 1, nr. 7, i arbejdstidsregler for undervisningsområdet i kommunerne - hvorefter ”lejrskoler, hyttetur, studieture mv. (arrangementer med overnatning), der udføres som en del af tjenesten, medregnes i arbejdstiden, dog højst med 14 timer pr. døgn” – skal forstås som en beregningsregel om

opgørelsen af præsteret arbejdstid (som hævdet af KL), eller som en regel, der (som hævdet af LC) også fastlægger en øvre grænse for, i hvor mange timer pr. døgn (højst 14) den enkelte lærer skal være til stede på en lejrskole m.v., medmindre den pågældende er pålagt rådighedstjeneste efter reglerne herom.

I forarbejderne til loven – lovforslagets bemærkninger til bilag 2, punkt C, nr. 4 – er det anført, at de nye arbejdstidsregler for kommunalt ansatte lærere og børnehaveklasseledere er baseret på den gældende aftale om arbejdstid for tjenestemænd i staten, dog således at normperioden på et år fastholdes, og bl.a. således at ”de kendte regler om lejrskoler... på det kommunale undervisningsområde” opretholdes.

Arbejdstidsreglerne for tjenestemænd i staten indeholder og indeholdt heller ikke tidligere en særlig regel om, hvor mange timer der medregnes i opgørelsen af præsteret arbejdstid i forbindelse med lejrskoler m.v. På det kommunale område gjaldt derimod forud for lov nr. 409/2013 en regel om, at lejrskoler m.v. (medmindre andet var aftalt) skulle indgå i den enkelte lærers mødeplan på en nærmere angivet måde, der omfattede hele lejrskoleopholdet, og at lejrskoler indgik i arbejdstidsopgørelsen med 14 timer pr. døgn.

De nye arbejdstidsregler indeholder i § 3 en regel om beregningen af den samlede arbejdstid, der skal præsteres inden for normperioden på 1 år, mens § 7 regulerer opgørelsen af den præsterede arbejdstid. På grundlag af denne opgørelse godtgøres eventuelt overarbejde med afspadsering eller tillæg, jf. §§ 8 og 9. Det fremgår af § 10, stk. 4, at der under deltagelse i lejrskoler og andre arrangementer med overnatning ses bort fra kravet om daglig hviletid. Efter § 14 ydes der et særligt tillæg for deltagelse i lejrskoler m.v., og dette tillæg ydes i stedet for det ulempetillæg, som ellers efter § 12 ydes ved arbejde uden for normal arbejdstid.

Efter arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, medregnes arbejdsdage i den præsterede arbejdstid med tiden mellem mødetidspunktet og det tidspunkt, hvor den ansatte kan forlade arbejdsstedet (nr. 1). Bestemmelsen indeholder herudover regler om visse tilfælde, hvor dage eller timer medregnes i den præsterede arbejdstid på trods af, at den ansatte er fraværende, har ferie eller afspadserer m.v. (nr. 2-6 og 11), samt regler om, hvor mange timer m.v. der kan medregnes i den præsterede arbejdstid ved deltagelse i lejrskoler og andre arrangementer med overnatning, ved rejsetid i forbindelse med andre tjenesterejser, ved rådighedstjeneste og ved tilkald (nr. 7-10).

På den anførte baggrund må bestemmelsen i arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, mest nærliggende forstås sådan, at nr. 1 angiver en hovedregel om, at der ved opgørelse af den præsterede arbejdstid skal medregnes den tid, hvor læreren m.v. har været forpligtet til at blive på arbejdsstedet (som er det sted, ledelsen har anvist), mens nr. 2-11 har karakter af undtagelser herfra i tilfælde, hvor læreren ikke er på arbejde, eller hvor arbejdet har en særlig karakter.

Det kan ikke føre til et andet resultat, at § 7, stk. 1, nr. 7, er formuleret anderledes end § 5, pkt. 1, i 2005-aftalen. De hidtidige regler om mødeplaner for den enkelte lærer er således ikke videreført i de nye arbejdstidsregler, men anvendelse af 14-timers reglen i § 7, stk. 1, nr. 7, forudsætter efter ordlyden, at lejrskolen (med overnatning) er udført som led i tjenesten. Endvidere må anvendelsen af ordet ”højst”, som ikke bruges i 2005-aftalen, ses i lyset af, at de hidtidige mødeplaner er afskaffet, at de hidtidige bindinger på anvendelsen af arbejdstiden ikke er videreført, og at timetallet således f.eks. vil kunne være mindre end 14, hvis lejrskolen (inkl. returrejse) slutter tidligere end 14 timer efter det seneste døgnskifte.

Efter bestemmelsens ordlyd, sammenhængen med de øvrige arbejdstidsregler og bemærkningerne til det pågældende lovforslag kan det herefter ikke anses for utilsigtet, at der på dette punkt er forskel på reglerne for det statslige og det kommunale område.

Bestemmelsen i arbejdstidsreglernes § 7, stk. 1, nr. 7, må således på den anførte baggrund forstås i overensstemmelse med den hidtidige praksis på området som en beregningsregel, der alene vedrører opgørelsen af præsteret arbejdstid, og som ikke giver lærerne ret til at få fri efter 14 timer eller til at få honorering for rådighedstjeneste for tid på lejrskolen ud over 14 timer pr. døgn.

Som følge af det anførte kan LC' påstand ikke tages til følge, og KL skal derfor frifindes.

Hver part skal bære egne omkostninger og skal betale halvdelen af opmandens honorar.

Sagen sluttet.

København, den 16. juni 2015

Lars Hjortnæs

